

notab. l. qui testamentum. ff. de probat. vbi non adhi-

betur fides assertioni t testatoris, qui cum non possit le-

gare alicui, dixit, se ei relinquere, quia eius est debi-

tor. Nam debitum aliter quam assertione illa probari

debet. Huc pertinet quod egregie docuit Bart. in l. cum quis

decedens. §. Tit. ff. de leg. 2. cum dixit, q. si maritus con-

fessus est, habuisse dotis nomine a muliere mille, eius as-

sertioni non creditur, cu præsumatur id dictum in frau-

dem legis, prohibentis plus relinqui vxori quam vni fi-

liorum, ex l. hac edictali. C. de secundis nuptijs. Qua de

re copiose differemus infra subsequenti libro, in præ-

sumpt. 84. Ita quoque dicimus, quod assertioni Clerici t qui nō

potest (vt diximus supra) donare concubinæ, non adhi-

betur fides de ipsius concubinæ benemeritis. Ita Anch.

in d. conf. 247. Dubium facit. Dec. in conf. 232. & Rip. in

l. si plagij, col. vlt. ff. de verb. oblig. & Maschard. in concl.

28 Sic quoque dicere solemus, quod cum t prælati ec-

clesiæ non possit sine iusta causa obligare bona ecclesiæ,

c. 1. de reb. ecclesiæ. non alien. & ca. sine exceptione. 12.

q. 2. si ea bona obligat, asserendo iustam subesse cam, ei

non creditur. Ita responderunt Anch. in conf. 301. col.

2. & Socin. sen. in conf. 23. col. 3. lib. 4. Est huic valde pro-

ximum q docuit Barto. in d. l. si forte. ff. de Castr. pecul.

cum dixit, non credi prælato asserenti, se alienasse rem.

29 ecclesiæ t præcedentibus tractatibus, sine quibus ali-

enari bona illa non possunt, & Bart. secutus est Gram. de

ca. 79. nu. 20. Et demum (vt hic finiam) est simile quod

docuit Ias. in præludij. feudo. num. 89. & 90. fidem eccl.

30 adhiberi prælato asserenti, se in feudare t Castrum eccl.

Sempronio in feudum antiquum, quemadmodum sui

antecessores tenuerunt, & scripsi in commentarijs de ar-

bitr. iud. lib. 1. q. 76. nu. 6. & 7. Et plura alia his similia

congerit Soc. sen. in conf. 66. col. 2. 3. & 4. lib. 1.

31 Cæterum cum extant coniecturæ, recedimus a prædi-

cta iuris, & Doctoris traditione. Nam coniecturis credi-

mus t verâ esse patris asserentem, si benemerita præ-

cessisse. Ita in specie affirmant Dec. in d. l. si don. num.

31. Mar. in sing. 610. Non statuit. Alc. in tract. de præsu.

reg. 1. præsumpt. 16. nu. 3. & in resp. 84. nu. 5. & prius

Guido Papæ in d. l. si voluntate. Co. de coll. & in tract. de

præsumpt. col. 6. vers. si pater donat. Eandem opinionem

recipiunt Tirag. in l. si vnquam. in verbo, donatione, n.

102. C. de reuoc. don. & comprobatur simili traditione

Saliceti in l. si mater. Co. de contrahen. empt. cum dixit,

32 quod si maritus t nomine vxoris absentis emit fundum,

& asseruit precium fundi sibi traditum ab ipsamet vxor-

re, creditur ipsi marito, quando extant coniecturæ. Et

Salic. secuti sunt Alex. in conf. 18. nu. 3. lib. 3. Soc. sen.

in conf. 66. nu. 8. lib. 1. Dec. in conf. 463. & in l. si dona-

tionem, num. 31. C. de colla. & Alc. de præsumpt. reg. 1. præ-

sumpt. 16. nu. 4. Et ante hos idem respondit Bald. in conf.

61. Inter vir. & vxor. libr. 1. sic Ruin. in conf. 44. nu. 5.

lib. 5. & Marcus q. 508. parte 1. est simile quod respon-

dit Ang. in conf. 341. Pater emit domum. in primo du-

bio. Cum dixit, quod licet confessio patris, dicentis se ha-

buisse pecuniam a filio vt domum illam emeret, sit con-

33 fessio suspecta, ob prohibitam donationem inter patrē,

& filium, attamen si filius t ita aliquo in artificio eo

tempore versabatur, vt verisimiliter eam pecuniæ summam

acquirere potuerit, assertioni illi paternæ fides adhibe-

tur ex sententia glossæ Cyni & Baldi in l. cum oportet.

Cod. de bonis que liberis. Et Angelum secuti sunt Alex.

in conf. 18. nu. 4. lib. 3. Ias. conf. 184. col. vlt. lib. 2. Huic

rei nostræ magis accedit, quod respondit Dec. in conf.

202. colum. 3. vers. non obstat quod. cum censuit, quod

34 et si nō credatur assertioni mariti t de benemeritis vxor-

is, cui donauit, sicuti diximus supra, attamen creditur

quando extant coniecturæ, merita præcessisse.

Huc etiam facit, quod docuit Bald. in l. 1. col. 3. vers.

unde queritur. C. de priuileg. dotis. Cum scripsit, quod li-

35 cēt dos t confessata non habeat priuilegia veræ dotis,

iuxta glossam l. assiduis. in verbo data. Co. qui potio. in

pigno. hab. attamen si vltra confessionem interuenirent

coniecturæ aliquæ de ipsa dotis numeratione, vt quia

vir exhibuit alimenta vxori tanquam dotata, certè hu-

iusmodi dos potiretur priuilegijs veræ dotis. l. cū vltra.

C. de nō num. pec. Et Bald. secuti sunt Abb. in conf. 73.

col. 3. lib. 2. Aret. in l. 1. col. 5. vers. secūsdus est. ff. sol. mat.

& si ibidem Soc. sen. num. 80. & nu. 94. dubiter, attamen

dubitandum nō est, cum alij permulti, quos congesti in

addit. ad Socinum ipsum secuti sunt Baldum.

Ad rem hæc nostram, & illud quoque pertinet, quod

docuit Bald. in Auth. hoc ius porrectum. col. pen. vers. fic.

quaro vtrum in dubio. C. de sacros. eccles. & in l. 1. in fi-

36 ne. C. si aduersus creditor. cum dixit, quod ecclesia t nō

obligetur ex mutuo, nisi probetur numeratio, & con-

uersio pecuniæ in vtilitatem ecclesiæ, vt tantum est ea

Auth. hoc ius porrectum, attamen assertioni prælati pe-

37 cuniam fuisse numeratam, & conuersam in ecclesiæ vti-

litatem, creditur, si aliquæ t concurrunt coniecturæ, vt

puta, quia eo tempore monachi erant admodū inopes,

caerentes victu, & vestitu. Nunc autem constat, quod vi-

uant ex frumento empto, & quod vestibus sunt induti.

argum. l. vlt. C. de alim. pup. præsta. Et licet aliunde pro-

cessisse ea potuerint, attamen id non præsumitur, l. si v-

38 tri. §. vlt. ff. de priuileg. cred. Et Bald. secuti sunt Iaso. in

conf. 154. col. 5. vers. 5. pro ista parte. lib. 2. Ruin. in con-

fil. 142. num. 4. lib. 1. Tirag. in l. si vnquam, in verbo do-

nationem, num. 102. C. de reu. don.

Huc quoque spectat, quod scriptum reliquit idē Bal-

in l. iubemus. la. 2. C. de sacros. eccles. cum censuit, quod

38 si episcopus t donat alicui ob benemerita, & remuner-

ationem accepti beneficii, assertioni benemeritorum cre-

ditur, si aliquæ extant coniecturæ. Et Baldum secutus

est Alc. in tract. de præsumpt. reg. 1. præsumpt. 16. nu. 3.

& in respon. 584. num. 5. & probat. Maschard. in conclus.

185. nu. 1.

Confert etiam quod cum pater non possit ex hæreda-

re filium, nisi iustis de causis enumeratis a Iustinianq in

§. aliud quoque capitulū. in Auth. vt cū de appell. cogn.

& ipsi patri asserenti, se iusta de causa ex hæredasse non

credatur, sed probati illa debeat ab hæredibus patris,

39 iuxta d. l. qui testamentum, in fine. ff. de probat. attamen

assertioni patris creditur, quando extant coniecturæ.

Ita censuit Alc. in d. reg. 1. præsumpt. 16. nu. 1.

Accedit prædictis quod præcitata in præsumpt. 16. in

fine scripsit ipse Alc. cum dixit, si pater in testamento mi-

40 nus rel. quit vni filiorum, quam ceteris asserens, se minus

reliquisse ob id, quod filius ille iam erat consecutus su-

am pecuniarum, t quam malè alea, vel commessatio-

nibus absumpsisset. Huic assertioni patris creditur, si

coniecturæ aliquæ extant, vt puta si in libris rationum ip-

sius testatoris scriptum reperiebatur, se causa filij, huic

& illi sic numerasse, vel quia tales erant mores filij, &

natura mala, vt facilè conijci possit id esse verum.

41 Dubitari autem hic contingit, quando extat t filij be-

nerita, & tamen pater simpliciter donat, nulla scilicet

facta meritorum mentione, an præsumatur patrem

donasse ob sanguinis affectionem, vel ob ipsa benemer-

ita. Recepta magis est Doctorum opinio præsumi pa-

42 trem donasse causa benemeritorum. Ita sane commu-

nem esse opinionem asseruit Dec. in l. si donatione, nu.

11. C. de collat. qui quidem huius opinionis commemo-

rat Bart. Alex. & Iasonem ibi, & quos ipsemet sequitur.

Idem affirmant Castr. in l. si Rufinus. C. de testam.

mil. Curt. iun. in conf. 54. nu. 3. & Alc. de præsumpt. reg.

1. præsumpt. 39. & Gom. in §. actiones. num. 8. in tit. de

actio.

etio. & Io. Coras. in l. frater a fratre. §. quæ sit em. nu. 59.

ff. de cond. indeb. & prius Crocus ibidem, nu. 79. Et Io.

Lupus in rub. extra. de donat. inter vir. & vxor. §. 45. nu.

13. vers. crederem. scribit simile, quando scilicet conlan-

guineus donat vxori con sanguinei, nisi ad sint beneme-

rita ipsius mulieris erga donantem. Qua de re diximus

supra in præsumpt. 26. Et receuset Croc. idem affirmasse

Bald. & Salic. d. l. si donat.

Primò asseritur tex. l. si verò non remunerandi. §. idem

Pap. ff. mand. quo loci donatio facta videtur ob beneme-

rita præcedentia. Et idem videtur probari in l. nec adie-

cit. ff. pro socio.

Verum respondetur d. §. idem Papinian. loqui in ex-

traneo, in quo potest considerari illa obligatio antido-

ralis, secus est in filio erga patrem, cum quidquid facit

filius, non sit considerabile, vt pater ei teneatur ad anti-

dora, quia longè maiora tenetur præstare filius, vt abun-

dè supra demonstrauimus. Et illo in casu benemerita

considerantur in genere, non autem in specie, de quib-

nostra est disputatio.

Secundò adducitur tex. in l. cum allegas. C. de Castr.

42 pecul. lib. 1. 2. quo loci institutus a fratre t commilitone

videtur potius in situtus causa, & contemplatione mili-

43 tæ, quæ fraternitatis. Et idem probat tex. l. hæreditatem

ab agnato. ff. de Castr. peculio. Et ex illo responso l. cum

allegas præsumitur t affectionem præsumi augeri affi-

44 dua conuersatione. Ita colligit Lucas de Penn. in l. 3.

col. pen. vers. 171. præsumitur. C. de apochis publi. l. 10.

Alc. in tract. de præsumpt. reg. 1. præsumpt. 30.

Cæterum respondet Dec. in l. si donatione, num. 12.

C. de coll. id esse fanore militia. Rectius est interpreta-

45 tione Coras. lib. 2. miscella. iuris c. 4. nu. 5. qui dixit, dona-

tionem fuisse factam contemplatione ipsius societatis mi-

litæ, cum Triphoninus in d. l. hæreditate. consideret at-

que distinguit, quod aut est facta donatio post commi-

46 litium, id est societatem in militia, vt ibi interpretatur

Budans & Alciat. lib. 4. dispunct. c. 17. & valet donatio,

vt censetur Castr. peculij nomine. aut facta fuit ante

commilitium, & tunc fecus.

Tertiò adducitur tex. in l. si Rufinus. C. de testam. mi-

47 lit. quo loci miles t minor viginti annis, potest ex iusta

causa manumittere. Et manumisso ob eam causam fa-

cta præsumitur. Et illo in loco Castr. in sitextum illū ad

rem nostram annotauit. Nec repugnat consideratio De-

48 cij in d. l. si donatione, nu. 12. id contingere fauore mi-

litæ, quia verius est ob iustam causam valere manumif-

49 sionem, atque ita in ea iusta causa Imperator constituit

fundamentum. Rectius dici potest, militem illum ex-

pressisse, ob eam causam manumittere. Et dubitatio in

eo solum versabatur, quia non constat de ipsa causa, sed

Imperator statuit sufficere, si deinde a manumisso pro-

50 betur.

Quartò, & melius suffragatur, quod actus t dubius re-

51 cipit interpretationem, vt valeat potius quā vt pereat.

l. quoties. ff. de reb. dub. & l. quoties. de verb. oblig. &

egregie Dec. in l. in contrahenda, num. 7. de reg. iur. ait,

hanc præsumptionem esse cæteris firmiorem. Immo in-

52 terpretatur vt valeat efficaciori, & omni meliori modo.

d. l. 3. de milit. testa. & copiose tradit Alc. de præsu. reg.

3. præsu. 39. atqui si dicitur, donationem hanc factam

53 a patre filio, esse factam ob eius benemerita, illa valet &

sustinetur, nec reuocari amplius pot. si verò dixerimus

factam contemplatione sanguinis, erit nulla, vel saltem

54 reuocabilis. Ergo sumenda est hæc interpretatio, q do-

mare voluerit ob benemerita. Cum efficacius etiam va-

leat. Et huc facit simile ex Soc. in l. cum senatus, num. 8.

ff. de reb. dubijs. cum dixit, donationem præsumi in-

55 ter viuos, vel causa mortis factam, vt valeat.

Contrariam itaque opinionem t malè probauit Bal-

56 in Auth. ex testam. C. de collat. quem secutus est Coras.

lib. 2. miscell. iur. c. 4. & idem censuit Rom. sing. 646. Do-

natum. & in d. l. si donatione. Barb. in conf. 41. col. pen.

lib. 1. Io. Lupus in rub. extra. de donat. inter vir. & vxor.

57 §. 46. numer. 16. vers. quamuis. idem scripsit Did. in c. re-

quisisti, num. 8. in fine de testam.

Primò ex l. tutor. §. quæ tutorib. ff. de excus. tut. quo

58 loci Papin. respondit, legatum a patre filio tutori, non

censeri legatum tanquam tutori, atque ita contempla-

tionem tutelæ, sed causa, & contemplatione filiationis. Et

59 go, & idem nostro in casu. Et hunc tex. singularem esse

dixit Rom. in d. sing. 646.

Respondent Alex. & Ias. tribus modis, vt apud Iaso-

60 nem in d. l. si donat. col. 3. vers. in secunda parte. Proba-

bilior videtur esse responsio Decij, ibidem nu. 14. cum

dixit, ob id eo loci sumi eam interpretationem, quia v-

lat. & Alc. in d. præsum. 30. Et huius sententia ratio est, quam & supra commemoravi, ut actus, & sic donatio valeat. d. l. quoties. ff. de rebus dubijs. Et præterea accedit secundum Alciatum, quod illa causa mortis, & benevolentia, non fuit expressa, à patre principaliter, sed accessorie quodammodo, ad significandum, auctum sibi esse desiderium donandi cā benemeritorum, ab ipsa amoris, & benevolentia affectione. Qua de re dicemus statim.

Nec huic sententia quam veram esse existimo, repugnant rationes dissentientium, nempe Caltr. in consil. 346. circa bona quæ fuerunt, n. 2. lib. 1. Alex. in d. l. si donatio, n. 3. C. de colla. Felini in c. 1. nu. 10. vers. unde si pater, de sentent. & re iud. & Ignei in l. 3. §. si conditioni. vers. & si aliud, n. 71. & 75. ff. ad S. C. Sillania. qui communem esse testatur. Et accedunt Soci. sen. in consil. 295. col. 4. vers. 6. casus. lib. 2. & Chaffan. in consil. 7. n. 15. Nō inquam horum rationes, & argumenta obstant.

Et primò quidem sic argumentatur. Hic duæ concurrunt causæ donationis, quarum una prodest, ut scilicet valeat donatio nempe causa benemeritorum, altera quæ nocet, ut scilicet non valeat, hoc est affectio sanguinis. Atqui quando concurrunt duæ causæ, quarum una prodest, & altera nocet, prævalet illa, quæ nocet. Ergo & hic prævalere debet causa affectionis sanguinis. Illa minor probatur auctoritate multorum, nempe Bar. in l. 3. §. ult. ff. ad S. C. Syllan. & in l. si vir. ff. pro donato. Baldi in l. 2. C. de libertis, & eorum liberis, & in proemio Decretalium, nume. 12. Angeli in l. emancipatum. ff. de Senato. Imolæ in c. cum super. num. 2. de offic. deleg. Caltr. in l. si rem. ff. de except. rei iud. Alex. & Iaf. in l. si adoptivum. ff. de in ius vocan. & Alc. in l. 2. in princ. nu. 37. ff. de verbor. oblig. & alios congesti in libr. 1. de arbitr. iud. q. 80. num. 27. Et ij quidem traditionem hanc credunt probari l. filio. ff. de liber. & post h. l. 3. §. eleganter. ff. ad S. C. Syllania. l. si vir. ff. pro don. & l. Fulc. §. eleganter. ff. ex quib. caus. in poss. eatur.

Cæterum respondetur primò ex sententia Iasonis in l. quod dicitur. la. 2. nu. 20. ff. de verb. oblig. & Alciati in d. præsum. 30. num. 4. vers. nec obstat ratio. & c. quod hic possunt concurrere ambæ ipsæ causæ cum illa sanguinis paternæque dilectionis, sit in argumentū voluntatis, & desiderij patris donandi filio ob eius benemerita. Dubitabilis tamen videtur hæc consideratio, quia si pater motus fuisset ob benemerita, & in augmentum sui desiderij protulisset illa verba, ob amorem, & dilectionem prius dixisset se ob benemerita donare, ac ob amorem, & benevolentiam, sicuti in simili in l. si servus communis 57 ita. ff. de stipul. seruo. vbi si servus & communis aliquid stipulatur suis dominis, & ignoratur, quid & quantum acquiratur ipsis dominis, an scilicet pro parte dominica singulis, vel in viriles, inspicere debet, quod nomen precessit in stipulatione. si nomina propria pposuit servus acquirat in viriles, si appellativa in dominicas dicitur stipulatus, quod ergo prius fuit nominatum, significat & declarat animum loquentis. Defendi potest acuta Alciati consideratio declaratione Bart. in l. si servus communis, nu. 2. vers. quæro, quando. quod quando & dispositio potest valere secundum unum modum, & causam, & secundum alium nō, tunc non inspicitur, quod præcedit, sed debet dispositio ipsa valere eo modo, quo potest, l. quoties. ff. de reb. dubijs, & Barto. secutus est Dec. d. l. si donatione, num. 12. C. de collat. & consil. 404. nume. 8. in fine alios sciens omitto. Nostro itaque in casu dicendum est perinde esse, ac si testator præposuisset causam, benemeritorum.

Respondetur secundò aliquorum fuisse opinionem præcedenti contrariam, quod imò quando duæ causæ concurrunt, quarum una prodest, & altera nocet, illa quæ prodest, attendi spectarique debet. Ita Bar. in c. intelleximus. de iudicij, & in c. ult. in fi. de except. Ioan. a Pla-

za in l. eam allegas. C. de Castr. pecul. lib. 12. & Comest. in l. si vir. num. 3. ff. pro donat. quorum opinionem satis clarè probat l. emancipatum. in fi. ff. de senato. lib. 1. Et magis est ut debeat, ut aui potius ei dignitas profit quam obfit casus patris. Idem habetur in l. 3. §. emancipatus. il. in fi. ff. de bonor. poss. cōtr. tabul. ibi, neq; n. minus in hoc nepote, is qui de inofficio cogniturus est merita nepotis, quæ patris eius delicta perperet. sic & in l. 3. §. si quis palam. ff. de iure fisc. & alia mox referam.

Tertia etiam fuit opinio Io. Ignei in d. l. 3. §. si conditioni. ver. & si aliud, nu. 97. ff. ad S. C. Syllania. qui distinguit duos casus, quorum primus, quādo duæ causæ, & actus sunt inter se incompatibiles. Hoc casu intelligit Igneus causam quæ nocet spectari debere, illamque prævalere, sic ille explicat. d. l. 3. §. eleganter.

Secundus est casus, quando causæ ipsæ sunt compatibiles, & tunc prævalet causa, quæ favorabilior est, vel est quæ maiori ratione, & æquitate solū suffulta est. Et hoc quidem intelligit Igneus præciter in loco, n. 99. dummodo causa illa in odium concedentis non retorqueatur, sic ille explicat dicit. l. emancipatum, in fine. ff. de Senato. & dicit. l. 3. §. si quis palam. ff. de iure fisc. Ego verius crediderim, constitui nō posse certam regulam, sed pro obiecta materia, & varietate rationum, aliquando prævalere causam, quæ prodest, aliquando illā, quæ nocet. In casu d. l. emancipatum. in fi. ff. de Senato. l. 3. §. si emancipatus. il. ff. de bono. possels. contra tab. est ratio ne is nepos sine sua culpa, sed patris, vel aui facti damnus sentiat, ob id causa illa, quæ nocet nō atēdirur, sed quæ prodest. In casu verò d. l. 3. §. si quis palam. ff. de iure fisci, est ratio, quia in dubio lex nō præsumit aliquem delinquere. l. merito. ff. pro socio. & præsertim quando palam facit actum. l. palam. ff. de ritu nupt. Ita quoque aliæ speciales considerari possunt rationes in casibus l. adoptivum. in fi. ff. de in ius vocan. l. 3. ff. de interdicitis & releg. in l. Diui fratres. ff. de iure patron. in l. 2. §. filijs. ff. de Decurio. & in l. ff. de aucto. tuto. E contra dicimus in casibus l. filio. ff. de liberis, & posthumis. l. Fulcinius. §. quid ergo. ff. quibus ex causis in poss. eatur. l. 3. §. eleganter. ff. ad S. C. Sillan. & in l. si vir. ff. pro donato. alię sunt rationes, quas ne nimis sim, non commemoro, quibus responsum est causas, quæ nocent prævalere. Quocirca in casu nostro dicendum est, spectandam esse cau-

61 sam quæ prodest, cum nemo præsumatur eligere modum quo sua dispositio subvertatur. l. 3. ff. de militar. testam. Respondet tertio Dec. in d. l. si donatione, nu. 15. C. de coll. quod quando causa quæ prodest, est potētiore causa quæ nocet, illa prævalet. Porro hæc causa benemeritorum quæ prodest, dicitur potētiore, quia (ut diximus supr.) facit valere donationem. Et præterea est benignior, sicuti explicavi supra ex sententia Bartol. in l. si pupil. ff. ad le. Falcid.

Secundò huic opinioni Castrensis, & sequacium suffragari videtur alia traditio, penè similis præcedenti, nēpe quod quando duæ concurrunt causæ, & dispositio- nes, & quarum una permittit, altera verò prohibet, illa quæ prohibet prævalere dicitur. l. 3. §. liberti. ff. de suspens. tu. & tradunt Iaf. & Dec. in l. si Ruffin. C. de testam. l. ille nu. 4. ille n. 7. Atqui nostro in casu duæ sunt causæ, quarum una permittit donationem inter patrem & filium, hoc est causa benemeritorum, altera quæ prohibet, nempe sanguinis coniunctio. Ergo causa coniunctionis sanguinis prævalere debet.

Respondetur primò, legem non prohibere, quod pater donet filio, sed dicitur nō approbare ipsam donatio- nem, atque ita donatio & patris facta filio simpliciter est præter legem, non autem contra, ut declarat Iaf. in l. fra- ter à fratre, in prima lectura, col. antepen. vers. 3. limit. ff. de cond. indebiti.

Respondetur secundò causa, seu dispositio prohibi- tiva

64 tiva non prævalet permissiva, quando & permissiva est potētiore, ut declarat Dec. in d. l. si Ruffinus, nu. 12. Potētiorem esse causam permissivam in casu nostro, supra abundè demonstravimus.

Tertio hac pro opinione vrgere videtur, quod sanguinis coniunctio, & affectio paterna est naturalis quædam causa. Illa verò benemeritorum est accidentalis. Atqui causa naturalis prævalet accidentali, l. 3. ff. de tutelis. Ergo ob causam coniunctionis sanguinis, donatum præsumitur. Verum respondetur secundum Alciat. in d. præsumpt. 30. num. 4. vers. nec d. l. qui habet, quod hic causa naturalis adiuvat accidentalem, cum pater donaverit principaliter ob benemerita, donandi tamen voluntas & desiderium fuit amore ipso paterno, sanguinisque coniunctione auctum.

Quartò hac pro opinione adducitur traditio Bart. in l. si tibi. §. si pactus, num. 4. ff. de pact. cum dixit, quod si pater stipulatur & filio ob benemerita collata in ipsum patrem, non valet stipulatio, quia censetur stipulatus tanquam extraneo, & tamē si caperetur præsumptio quod esset stipulatus tanquam filio, stipulatio valeret.

Verum responderi potest, aduersus Bartolum esse receptam magis Doctorum opinionem: sicuti testantur Iaf. in d. l. quod dicitur, num. 20. & Alc. in d. præsumpt. 30. ad finem.

Secundus est casus, in quo valet donatio facta à patre filio, quando scilicet pater ipse perseveravit in eadem voluntate usque ad mortem. Nam morte ipsius patris 66 donatoris & confirmatur donatio, si nō apparet patrem mutasse voluntatem. Ita tradunt Bar. in l. frater à fratre, nu. 57. ff. de cond. indeb. & ibidem Iaf. in l. lectura, col. antepen. vers. capio tertiam fallentiam. Idem affirmant ibidem Corasius num. 123. & Coraf. in §. quæ situm, nu. 65. Et probat tex. clarus d. l. donationes, quas paren-

67 tes, C. de donat. inter virum & vxorem. Idem est & quādo subsecuta est filij donarij emancipatio, l. donationes, §. pater, ff. de don. l. 2. C. de inoff. don. & l. siue emancipatis, C. de don. Et tradunt Doct. præciter in locis.

Nec repugnat text. l. 1. §. si pater, ff. pro donato. cuius verba hæc sunt, si pater filio, quem in potestate habet, donet, deinde decedat, filius pro donato nō capiet vsu, quoniam nulla donatio fuit. Nam responderetur multipliciter à Doctoribus, ut refert, & disputat Corasius, quæ supra retuli, qui secutus est Cynum afferentem in eo. §. si pater, donata fuisse rem alienam, quod admodum diuinate existimo. Præterea non ex eo, quod res donata sit aliena, motus est Paulus, ut diceret, donationem esse nullam, cum & res aliena legari, ac donari possit. l. rem alienam. C. de legatis, sicuti & vendi, vbi Doct. sed dixit esse nullam, quia pater filio donare nō potest, sicuti maritus vxori, ut ibi dicitur. Quare, ut omittam alias aliorum interpretationes, quas Corasius ipse cōfutat, verius crediderim cum Accursio, & alijs nonnullis, iure illo Digestorum constitutū non fuisse, quod donatio à patre filio facta, ipsius patris morte confirmaretur. Id quod deinde statuit Iust. in d. l. donationes, quas parentes. Nec repugnat, iure Digestorum donationem inter virum & vxorem, quæ æquiparatur huic factæ à patre filio, morte donantis confirmari. l. cum hic status, in prin. ff. de don. inter vir. & vxor. Nam respondetur d. l. cum hic status. loqui solum de donatione illa facta inter vir. & vxor. quæ quidem donatio eo iure nondum fuerat æquiparata donationi inter patrem, & filium, cum illa æquiparatio facta deinde fuerit ab Impp. in d. l. donationes, quas parētes.

Hunc tamen casum intelligunt Doctores nostri pro- 68 cedere, quando & duo concurrunt, nempe traditio rei donatæ, & perseverantia voluntatis donatoris usque ad mortem. De traditione sic scribunt gl. l. 2. C. si quis alteri, vel sibi, & alios refert Crocius in d. l. frater à fratre, nu. 89. Dissentit Coraf. in lib. 5. miscellanea iuris. c. 1. num. 4.

quem rectius, sensisse existimo. de perseverantia nemo dubitat. Ita sanè manifestè probant d. l. cum hic status. in princip. ff. de donat. inter virum & vxor. & d. l. donat. 69 tiones, quas parentes. C. eod. Perseverasse autem & patrem donatorem in eadem voluntate dicitur, quando vel expressè, vel tacitè non renocavit: ut quia penitentia causa superuenit. d. l. cum hic status. §. penitentiam. vbi æquiparat has donationes legatis, quæ tacita voluntate reuocantur. gl. l. 2. C. de dote cauta non numer. Et 70 in dubio nō præsumitur hæc & in donatione mutata voluntas. d. l. cum hic status. §. vbi semel. sicuti etiam in l. 3. §. si duob. ff. de adim. leg. & in alia vlt. voluntate probat, l. qui testamentum. ff. de probat. & dicemus infra subsequenti lib. in præsumpt. 94. Porro signa mutatae voluntatis hoc in casu hæc sunt.

Primum, si & donator rem donatam pignori dedit. d. l. cum hic status. §. si maritus. Idem est in legato secundum distinctionem Bart. in l. rem legatam. in fine. ff. de adimen. leg. & Iaf. in l. 3. num. 3. C. de leg. & diximus supra, dicemus etiam in subsequenti lib.

72 Secundum est signum, & quando superuenit grave odium, d. l. cum hic status. §. quod si diuortium, a sensu contrario. Idem in legato. l. 3. §. vlt. & l. si inimicitia. ff. de adimen. leg. & confert, l. & ideo, ff. de don. inter vir. & vxor. & vberius explicabimus infra sequenti libro, vbi differemus, quando testator præsumatur reuocasse legatum ob inimicitiam superuenientem.

73 Tertium est signum, & quādo donator rem ipsam donatam alteri donauit, d. l. cum hic status. §. qui quidam. Idem est in re legata. l. rem legatā. ff. de adim. leg. & dicemus infra subsequenti lib. Et aliud ad rem scripti sup. vbi egimus de donat. inter vir. & vxor.

Tertius casus, in quo valet donatio facta à patre filio, 74 est, quando pater & donat filia causa dotis, ut nubat, & sic favore dotis. Ita tradunt gl. in l. 2. C. de inoff. donat. Bar. in l. frater à fratre. in fin. ff. de cond. indeb. & ibid. Crocius nu. 86. Iason in prima lect. col. antepen. vers. quarta fallētia. & Coraf. nu. 60. & idem Iaf. in l. si extraneus, nu. 16. ff. de cond. causa data. & Bal. Nouell. in tractat. de dote, part. 7. priuileg. 80. Quam quidem sententiam satis manifestè probant l. Pomponius Philadelph. l. vxorem. §. testamento. de legat. 3. l. dotem dedit. ff. de coll. bonor. Et accedit ratio, quod pater & dicitur hoc casu potius soluisse debitum, quam donasse, cum dotare teneatur filiam. l. qui liberos. ff. de ritu nupt.

Extenditur primò hic casus, ut locum habeat, quādo 76 pater & donauit filio propter nuptias. Ita gl. in d. l. 2. C. de inoff. donat. & Coraf. in d. l. frater à fratre, num. 60. Est ratio, quia donatio propter nuptias exæquata est dot. §. est & aliud. in fin. de donat. sicuti etiam pater potest donare filio causa contrahendi matrimonium, ut scilicet splendidius, & melius possit nubere. Ita post alios Guido Papæ q. 145. num. 4. Decius consil. 414. num. 14. Natta consil. 609. col. 1. & 2. Roland. in consil. 44. nu. 1. lib. 4. & Franc. Beccius in consil. 20. num. 3. & scripsi in consil. 727. & consil. 967.

Extenditur secundò, ut procedat hic casus etiā, quan- 77 do pater & filia iam nuptæ, & dotatæ constante ipso matrimonio, donauit alia bona. Ita post alios Croc. in dict. l. frater à fratre, nu. 86. Ea ratione, quia præsumitur donasse in augmentum dotis, ut actus potius valeat, quam 78 pereat, l. quoties. ff. de reb. dub. Et augmentum dotis & procedit à pari cum ipsa dote. l. inter socerum. §. cum inter. ff. de pactis dota. & l. etiam. C. de iure dotium.

Extenditur tertio procedere & etiam si non sequatur 79 matrimonium. Ita Alex. in l. si cum dotem. in 5. notab. ff. solut. matrim. Iaf. in l. si extraneus, nu. 16. ff. de cond. causa data. & in d. l. frater à fratre. in 1. lectura. col. antepen. vers. capio tertiam fallentiam. & ibidem Corasius num. 61. Et ij quidem moti sunt eo tex. d. l. si extraneus. in fi. Tomus Primus. Y. 2. ne, qui